

Barn under 18 år

Allmänt	2
Överförmyndarnämndens tillstånd.....	2
Inga spärrar på bankkonton	2
Barn som har under åtta basbelopp (okontrollerad förvaltning)	2
Barn som har över åtta basbelopp (kontrollerad förvaltning).....	2
Begäran om överförmyndarkontroll.....	3
Skärpande föreskrifter	3
Särskild förvaltning	3
Ibland behövs god man.....	3

Information till dig som har barn under 18 år

Allmänt

Föräldrabalken är den lag som bland annat reglerar förhållande mellan barn och föräldrar. Den här informationen ger Dig en översiktlig redogörelse för de grundläggande regler som gäller när föräldrar förvaltar sina barns tillgångar.

Alla föräldrar som har barn under 18 år står under överförmyndarnämndens tillsyn om de är förmyndare. Det är oftast båda föräldrarna som gemensamt är förmyndare. Man skiljer mellan kontrollerad förvaltning och okontrollerad förvaltningar. Kontrollerade förvaltningar är sådana där barnets tillgångar överstiger åtta basbelopp. Det gäller också om barnet mottagit pengar genom arv, gåva och det förordnats att medlen ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

Föräldrarna företräder sitt omyndiga barn i bland annat ekonomiska angelägenheter. Det kallas förmynderskap. Reglerna om förmynderskap finns i föräldrabalken. Föräldrarna ska tillvarata barnets intressen och se till barnets bästa. Överförmyndarnämnden har tillsyn över alla föräldrar i kommunen och ska se till att barnets tillgångar inte används på ett otillbörligt sätt. Grundregeln är att barnets tillgångar ska placeras tryggt och säkert samt ge skälig avkastning.

Om föräldrarna inte tar tillvara barnets intressen kan de bli skadeståndsskyldiga mot sina barn. Barnets pengar ska användas till barnets uppgifter –inte föräldrarnas. Föräldrar har försörjningsplikt för sina barn även om barnen har egna tillgångar. Barnets pengar får aldrig skänkas bort.

Överförmyndarnämndens tillstånd

Vissa rättshandlingar kräver alltid överförmyndarnämndens samtycke oavsett hur stora tillgångar barnet har. Det gäller följande rättshandlingar:

- om barnet ska köpa, inteckna eller sälja fastighet, tomträtt eller bostadsrätt
- om barnet ska ta emot gåva som rör fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt
- om barnet ska låna pengar
- om barnet ska driva rörelse

Inga spärrar på bankkonton

Huvudregeln är att alla barns bankkonto är ospärrade. Det gäller även om barnets tillgångar överstiger åtta basbelopp. De flesta föräldrar kan därför ta ut sina barns pengar utan tillstånd från överförmyndarnämnden. Regeln innebär dock inte fullständig frihet för föräldrarna att bestämma om barnets pengar. Fortfarande är det barnets bästa och behov som är avgörande för hur tillgångarna ska användas och placeras.

Barn som har under åtta basbelopp, d v s okontrollerad förvaltning

Om barnets tillgångar understiger åtta basbelopp bestämmer föräldrarna själva hur pengarna ska placeras. Normalt behöver inte föräldrarna heller lämna någon redovisning för hur de förvaltat barnets tillgångar. Undantag gäller dock om barnet äger fastighet, tomträtt, bostadsrätt eller överförmyndarnämnden bestämmer att barnets egendom ska redovisas.

Barn som har över åtta basbelopp, d v s kontrollerad förvaltning

Om barnets samlade tillgångar överstiger åtta basbelopp sker vissa begränsningar i föräldrarnas rätt att förvalta barnets tillgångar. Det blir således fråga om en kontrollerad förvaltning.

När barnets tillgångar överstiger åtta basbelopp ska föräldrarna anmäla det till överförmyndarnämnden genom att lämna en förteckning över barnets samtliga tillgångar. Förteckningen undertecknas på heder och samvete. Föräldrarna ska sedan före den 1 mars varje år lämna en årsräkning till överförmyndarnämnden som visar hur de förvaltat barnets tillgångar. Av redovisningen ska även framgå hur barnets tillgångar är placerade. Årsräkningen undertecknas på heder och samvete.

Vissa förvaltningsbeslut kräver överförmyndarnämndens samtycke. Föräldrarna behöver vid kontrollerad förvaltning överförmyndarnämndens tillstånd för vissa förvaltningsåtgärder utöver de som nämnts tidigare. Det gäller till exempel köp av aktier. Köp av andel i värdepappersfond eller obligationer som utfärdats av stat, kommun eller bank, insättning i allemanssparande kräver emellertid inte tillstånd.

Begäran om överförmyndarkontroll

Om någon vill testamentera eller ge pengar i gåva till en omyndig och vill att överförmyndarnämnden ska kontrollera förvaltningen kan givaren eller testatorn föreskriva det. Det är inte ovanligt när en far- eller morförälder skänker pengar till sitt barnbarn. När pengarna satts in på barnets konto meddelar insättaren överförmyndarnämnden att pengarna ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

Skärpande föreskrifter

Om överförmyndarnämnden anser att det finns särskild anledning att trygga förvaltningen av barnets pengar kan överförmyndarnämnden besluta om skärpande föreskrifter. Överförmyndarnämnden kan då till exempel spärra barnens bankkonto eller kräva att föräldrarna redovisar sin förvaltning. Skärpande föreskrifter kan meddelas även om tillgångarna inte överstiger åtta basbelopp.

Socialtjänsten ska på eget initiativ lämna upplysningar till överförmyndarnämnden om sådana förhållanden som kan föranleda skärpande föreskrifter.

Särskild förvaltning

Ibland har en givare eller testator bestämt att en gåva eller testamentslott ska vara undantagen från överförmyndarnämndens tillsyn. Det förutsätter att tre villkor är uppfyllda. Det skall framgå att det är fråga om särskild förvaltning, den särskilde förvaltaren ska vara namngiven och förvaltningen ska ske utan medbestämmande från barnets förmyndare/föräldrar.

Ibland behövs god man

Om en förälder har intressen som anses stå i motstrid till barnets intressen måste ofta en god man förordnas. Det gäller till exempel om man blir delägare i samma dödsbo. Det kan även gälla om barnet ska köpa aktier av föräldrar eller sälja aktier till föräldern eller om barnet driver en process mot sin förälder.

Om barnet ska ta emot en gåva gällande fast egendom eller bostadsrätt av föräldern behövs alltid en god man. Andra gåvor från föräldern till barnet kräver ofta en god man, om det inte är fråga om sedvanliga presenter vid jul eller födelsedagar. Vid rena penninggåvor behövs dock normalt inte god man om beloppet sätts in på bankkonto i barnets namn.